

Quan điểm của C.Mác và Ph.Ăngghen về bảo vệ thành quả cách mạng

Nguyễn Đình Bắc*, Lê Trọng Đại**

Nhận ngày 11 tháng 01 năm 2024. Chấp nhận đăng ngày 10 tháng 4 năm 2024.

Tóm tắt: Trong hệ thống di sản lý luận của C.Mác và Ph.Ăngghen, quan điểm về bảo vệ thành quả cách mạng có ý nghĩa rất quan trọng và thiết thực. Đây là cơ sở, nền móng cho sự ra đời của học thuyết mác-xít về bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa; trực tiếp giác ngộ và chỉ ra con đường, phương hướng để giai cấp công nhân giữ vững thành quả cách mạng. Cho đến nay, những quan điểm này vẫn còn nguyên giá trị, nhất là trong việc bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa từ sớm, từ xa, giữ nước từ khi nước chưa nguy. Theo đó, bài viết tập trung khái quát và luận giải quan điểm của C.Mác và Ph.Ăngghen về bảo vệ thành quả cách mạng trên ba phương diện cốt lõi: phương pháp tiếp cận vấn đề bảo vệ thành quả cách mạng; tính tất yếu khách quan và các điều kiện cần thiết để giai cấp công nhân bảo vệ thành quả cách mạng.

Từ khóa: C.Mác và Ph.Ăngghen, quan điểm, bảo vệ, cách mạng, giai cấp công nhân.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: In the system of K. Marx's and F. Engels's theoretical legacy, the viewpoint of protecting the achievements of the revolution bears very important and practical meaning. That is the basis and foundation for the birth of the Marxist theory of safeguarding the socialist Fatherland, directly creating the awareness for and providing the working class with pathways and directions to firmly maintain the achievements. This viewpoint is still of important value nowadays, especially in the cause of safeguarding the socialist Fatherland of Vietnam well before it faces danger. Accordingly, the paper focuses on generalizing and explaining the viewpoint of K. Marx and F. Engels on the issue of protecting the achievements in three core aspects: the approach to the issue, the objective necessity, and the necessary conditions for the working class to protect the achievements.

Keywords: K. Marx and F. Engels, viewpoint, protection, revolution, working class.

Subject classification: Political science

1. Đặt vấn đề

C.Mác và Ph.Ăngghen là hai nhà tư tưởng, lý luận lỗi lạc, lãnh tụ thiên tài, nhà cách mạng vĩ đại của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, những người sáng lập ra học thuyết khoa học và cách mạng nhất mọi thời đại. Có thể nghiên cứu, đánh giá đóng góp của C.Mác và Ph.Ăngghen ở rất nhiều phương diện, góc độ khác nhau, nhưng dù ở phương diện nào cũng không thể phủ nhận được những cống hiến xuất sắc, hết sức to lớn của hai ông đối với sự phát triển của lịch sử nhân loại. Và một trong số đó là hệ thống quan điểm về bảo vệ thành quả cách mạng - gốc rễ, tiền đề của học thuyết mácxít về bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

*,** Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng.

Email: bacnguyen2781@gmail.com

2. Phương pháp tiếp cận vấn đề bảo vệ thành quả cách mạng

Là những người vừa chứng kiến, vừa tích cực góp phần thúc đẩy sự phát triển của phong trào công nhân từ tự phát lên tự giác, C.Mác và Ph.Ăngghen hiểu rõ hơn ai hết tính chất toàn diện, triệt để, sâu sắc cũng như những khó khăn, thách thức trên con đường giai cấp công nhân thực hiện sứ mệnh lịch sử của mình. Trong bối cảnh giai cấp tư sản chưa hết vai trò lịch sử, đang có tiềm lực mạnh và nhiều dư địa phát triển, thậm chí bản chất phản động còn chưa bộc lộ đầy đủ, giai cấp công nhân vẫn còn non yếu cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức và lực lượng, C.Mác và Ph.Ăngghen cho rằng những thành quả cách mạng đầu tiên mà giai cấp công nhân đạt được trên con đường đấu tranh của mình chính là sự giác ngộ giai cấp, sự khẳng định địa vị kinh tế - xã hội và tính chất độc lập về chính trị của mình, sau đó là những điều kiện để có thể thúc đẩy phong trào cách mạng tiếp tục tiến lên. Lúc này, việc đòi hỏi giai cấp công nhân phải giành được những mục tiêu cách mạng cao nhất của mình như xóa bỏ chế độ tư hữu, thiết lập chế độ công hữu về tư liệu sản xuất, giành được Tổ quốc xã hội chủ nghĩa là điều chẳng những không tưởng, mà còn “dại dột” và là “tội ác”. Các ông đã nêu lên một luận điểm nổi tiếng: “Công nhân không có Tổ quốc. Người ta không thể cướp của họ cái mà họ không có” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 623).

C.Mác và Ph.Ăngghen chỉ rõ: quá trình vận động cách mạng của những người cộng sản là một quá trình phát triển cách mạng liên tục, trải qua những giai đoạn khác nhau. Để đi tới mục tiêu cuối cùng là chủ nghĩa cộng sản, giai cấp vô sản tất yếu phải trải qua hai cuộc cách mạng: một cuộc cách mạng để lật đổ sự thống trị của chế độ quân chủ chuyên chế, thiết lập chế độ dân chủ; một cuộc cách mạng để đi tới xã hội cộng sản, nơi giai cấp công nhân nắm quyền thống trị hoàn toàn đối với mọi giai cấp khác trong xã hội. Cuộc cách mạng thứ hai đương nhiên và tất yếu là do giai cấp vô sản tiến hành. Nhưng đối với cuộc cách mạng thứ nhất - cách mạng dân chủ tư sản - thì vai trò của giai cấp vô sản như thế nào còn phụ thuộc vào bản thân sự phát triển của giai cấp ấy. Nếu giai cấp vô sản đã đủ vững mạnh thì nó có thể trực tiếp lãnh đạo cách mạng, trực tiếp nắm lấy quyền thống trị về chính trị; còn nếu giai cấp vô sản còn chưa trưởng thành, bản thân nó còn là tập hợp của những bộ phận xã hội chưa thuần nhất, thì thái độ của nó đối với cách mạng dân chủ tư sản là phải hết sức ủng hộ. Ph.Ăngghen chỉ ra rằng, trong cuộc đấu tranh giữa giai cấp tư sản và giai cấp địa chủ phong kiến, thì lập trường của những người vô sản là phải đứng về phía giai cấp tư sản, đi cùng giai cấp ấy đánh đổ sự thống trị của giai cấp địa chủ phong kiến, thúc đẩy cách mạng dân chủ tư sản đi đến thắng lợi, coi đó cũng như thắng lợi của chính mình. Ph.Ăngghen viết: “Người cộng sản không thể hy vọng rằng họ sẽ phải tiến hành một cuộc chiến đấu quyết định với giai cấp tư sản trước khi giai cấp tư sản giành được quyền thống trị, nên vì lợi ích của mình, người cộng sản có thể giúp đỡ cho giai cấp tư sản mau giành được quyền thống trị, để sau đó đến lượt mình sẽ lật đổ nó càng nhanh càng hay” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 479).

Tuy nhiên, Ph.Ăngghen cũng đặc biệt lưu ý rằng, những người vô sản chỉ được phép coi thắng lợi của cách mạng dân chủ tư sản là một bước trên con đường giành thắng lợi cho chính giai cấp của mình, chứ hoàn toàn không được coi đó là thắng lợi cuối cùng, bởi bản thân giai cấp tư sản sẽ không bao giờ hy sinh những lợi ích của nó để bảo đảm lợi ích cho giai cấp vô sản. Ph.Ăngghen viết: “Như vậy là trong cuộc đấu tranh của giai cấp tư sản tự do với các chính phủ, người cộng sản bao giờ cũng phải đứng về phía giai cấp tư sản tự

do, nhưng phải coi chừng sự tự dối mình của giai cấp tư sản, không nên tin vào những lời thuyết phục đầy quyền rũ của giai cấp tư sản về những kết quả tốt đẹp mà thắng lợi của giai cấp tư sản sẽ mang lại cho giai cấp vô sản” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 479-480).

Thành quả mà giai cấp vô sản thu được sau thắng lợi của cách mạng dân chủ tư sản - Ph.Ăngghen lưu ý - là rất quan trọng nhưng luôn hữu hạn. Ông viết: “Thắng lợi của giai cấp tư sản chỉ mang lại cho người cộng sản những điều lợi duy nhất sau đây: 1) Một vài sự nhượng bộ nào đấy làm cho người cộng sản dễ dàng bảo vệ, thảo luận và truyền bá những nguyên tắc của mình và do đó sẽ làm cho giai cấp vô sản dễ tập hợp thành một giai cấp có tổ chức, đoàn kết chặt chẽ, sẵn sàng xông ra chiến đấu và 2) Sự tin tưởng rằng một khi các chính phủ chuyên chế sụp đổ thì tức là sẽ đến lượt đấu tranh giữa tư sản và vô sản. Kể từ ngày đó, chính sách của đảng cộng sản ở những nơi này cũng sẽ giống như ở những nước mà giai cấp tư sản đã chiếm được địa vị thống trị” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 480).

Trong thời đại của C.Mác và Ph.Ăngghen, thành quả cách mạng cao nhất mà giai cấp công nhân giành được chính là *Công xã Pa-ri*, điều mà C.Mác gọi là “sản phẩm của những sự biến kinh người về chính trị và quân sự”. Ông viết: “Cuộc cách mạng công nhân quang vinh ngày 18 tháng Ba đã nắm quyền thống trị hoàn toàn ở Pa-ri, ủy ban trung ương là chính phủ lâm thời của cuộc cách mạng đó. Châu Âu nhất thời tựa hồ như nghi ngờ tính hiện thực của những sự biến kinh người về chính trị và quân sự đang diễn ra trước mắt mình; phải chăng đó chỉ là những mộng ảo của thời quá khứ xa xăm mà thôi” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.17: 437). Công xã, về thực chất là một hình thức chính phủ của giai cấp công nhân, mà việc đấu tranh giành lấy nó cũng như cách thức mà giai cấp công nhân Pa-ri thiết lập nên nó đã cho thấy sự chín muồi về giác ngộ giai cấp, là sự ý thức đầy đủ của giai cấp công nhân về sứ mệnh lịch sử của mình cũng như bản chất của kẻ thù, về con đường, phương thức để giai cấp công nhân có thể đánh bại sự thống trị của giai cấp tư sản và chủ nghĩa tư bản, đi tới chủ nghĩa cộng sản, đó là phải thông qua đấu tranh cách mạng, giành lấy chính quyền. C.Mác viết: “Công xã dẫn đến rất nhiều cách giải thích, nó là biểu hiện của rất nhiều lợi ích, những điều đó chứng minh rằng Công xã chính là một hình thức chính trị linh hoạt đến cao độ, còn tất cả những hình thức chính phủ trước kia về thực chất đều là áp bức. Bí quyết thực sự của Công xã là ở chỗ: về thực chất nó là một chính phủ của giai cấp công nhân, là kết quả của cuộc đấu tranh của giai cấp những người sản xuất chống lại giai cấp chiếm đoạt là hình thức chính trị rốt cuộc đã tìm ra được khiến cho có thể thực hiện được việc giải phóng lao động về mặt kinh tế” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.17: 454).

Tuy nhiên, mặc dù khẳng định thành quả mà giai cấp công nhân giành được qua Công xã Pa-ri là quý báu, song cả C.Mác và Ph.Ăngghen đều cho rằng giá trị lớn nhất của Công xã không phải nằm ở cái hình thức chính quyền mà giai cấp công nhân Pa-ri đã lập nên, mà nằm ở khả năng thức tỉnh, giác ngộ giai cấp công nhân, cho họ thấy được khả năng cách mạng to lớn của chính mình, điều mà chưa một sự kiện nào trước Công xã có thể đem lại được. Trong bối cảnh các điều kiện cho một cuộc cách mạng chưa chín muồi, các ông sớm nhận thấy Công xã tất yếu sẽ thất bại, nhưng giá trị về sự thức tỉnh ý thức giai cấp sẽ luôn còn mãi. Sau này, khi nhìn nhận lại toàn bộ quá trình phát triển của giai cấp công nhân châu Âu, Ph.Ăngghen đã một lần nữa khẳng định rằng sự giác ngộ giai cấp là thành quả lớn nhất của mọi cuộc đấu tranh trong thời đại của ông. Ph.Ăngghen viết: “Ở các nước châu Âu, giai cấp công nhân cần nhiều năm để họ hoàn toàn hiểu được rằng họ đã tạo thành một giai cấp riêng, và trong những quan hệ xã hội hiện nay, đó là một giai cấp

thường trực của một xã hội hiện đại; và sau đó, họ lại cần phải mất nhiều năm để cho ý thức giác ngộ giai cấp ấy dẫn họ tới chỗ cùng nhau tự tổ chức thành một đảng chính trị riêng, một đảng độc lập và đối lập với tất cả các đảng chính trị cũ do các nhóm khác nhau của các giai cấp thống trị lập nên” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.21: 493).

Những luận chứng trên cho thấy, C.Mác và Ph.Ăngghen đã luôn xác định mục tiêu và thành quả cách mạng của giai cấp công nhân một cách thực tế, hoàn toàn không tách rời khả năng hiện thực của giai cấp công nhân và bối cảnh lịch sử trong từng giai đoạn.

3. Tính tất yếu khách quan bảo vệ thành quả cách mạng

Một là, yêu cầu hiện thực hóa sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân.

C.Mác và Ph.Ăngghen đã luôn khẳng định rằng, cuộc cách mạng của giai cấp công nhân - cách mạng vô sản là cuộc cách mạng toàn diện và triệt để nhất trong lịch sử nhân loại. Mục tiêu của cuộc cách mạng ấy không phải để thay thế chế độ bóc lột này bằng chế độ bóc lột khác, mà là xóa bỏ hoàn toàn chế độ áp bức, bóc lột, bất công, giải phóng giai cấp, dân tộc, nhân loại. Trong *Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản*, C.Mác và Ph.Ăngghen đã khẳng định: “Cách mạng cộng sản chủ nghĩa là sự đoạn tuyệt triệt để nhất với những quan hệ sở hữu kế thừa của quá khứ; không có gì đáng ngạc nhiên khi thấy rằng trong tiến trình phát triển của nó, nó đoạn tuyệt một cách triệt để nhất với những tư tưởng kế thừa của quá khứ” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 626). Sau này, khi cùng nhau viết *Lời kêu gọi của Ban Chấp hành Trung ương gửi Liên đoàn những người cộng sản*, C.Mác và Ph.Ăngghen một lần nữa khẳng định: “Đối với chúng ta, vấn đề không phải là cải biến chế độ tư hữu, mà là xoá bỏ nó, không phải là làm lu mờ những đối kháng giai cấp, mà là xoá bỏ những giai cấp, không phải cải thiện xã hội hiện hành, mà là xây dựng một xã hội mới” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 346-347).

Chính mục tiêu cao cả đó đã quy định tiến trình cách mạng của giai cấp công nhân phải là cách mạng không ngừng. Giai cấp công nhân không thể ngay lập tức đạt được mục tiêu cao nhất của cuộc cách mạng ấy mà không trải qua những bước, những giai đoạn khác nhau với mục tiêu từ thấp đến cao; càng không thể thỏa mãn dừng lại ở những giai đoạn cụ thể mà không đi tới mục tiêu cuối cùng. Con đường đấu tranh của giai cấp công nhân không thể là cái gì khác hơn ngoài việc không ngừng chiến đấu để giành thắng lợi trong từng giai đoạn cách mạng, tiến tới mục tiêu cuối cùng. Cũng chính bởi vậy, với mỗi thành quả cách mạng giành được, giai cấp công nhân đều phải kiên quyết bảo vệ, làm cơ sở để tiến lên giành lấy những thắng lợi lớn hơn.

Trong quan điểm của C.Mác và Ph.Ăngghen, việc bảo vệ thành quả cách mạng và tiến lên đấu tranh giành lấy những thắng lợi mới có quan hệ biện chứng với nhau. Bảo vệ thành quả cách mạng là cơ sở, điều kiện, tiền đề để giai cấp công nhân giành lấy những thắng lợi mới, đi tới hiện thực hóa sứ mệnh lịch sử của mình; song đấu tranh giành thắng lợi mới cũng chính là con đường, phương thức hữu hiệu nhất để bảo vệ những thành quả cách mạng đã giành được. Khi luận giải về giác ngộ cho giai cấp công nhân về tính liên tục, không gián đoạn giữa cách mạng dân chủ tư sản với cách mạng xã hội chủ nghĩa, Ph.Ăngghen đã nêu lên một luận điểm mà sau này trở thành chân lý soi sáng cho toàn bộ tiến trình đấu tranh cách mạng của giai cấp công nhân: “Những thành quả thu được trong chiến thắng thứ nhất chỉ có thể đảm bảo được bởi chiến thắng thứ hai” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.22: 759).

Trong thời đại của mình, như đã phân tích ở trên, C.Mác và Ph.Ăngghen ý thức rất rõ rằng giai cấp công nhân - do chưa đạt đến độ chín muồi cả về những điều kiện khách quan

và chủ quan - nên chưa thể giành được thắng lợi cuối cùng. Song điều đó không có nghĩa rằng phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân sẽ vì thế mà không diễn ra, ngược lại, nó càng cần phải được diễn ra một cách liên tục và mạnh mẽ, dù phải hứng chịu những tổn thất, đôi khi nặng nề. Bởi chính thông qua quá trình đó, giai cấp công nhân sẽ thu về được thành quả vô giá là *sự giác ngộ giai cấp và bài học kinh nghiệm đấu tranh*, những yếu tố mà nếu không có, giai cấp công nhân không thể hoàn thành sứ mệnh lịch sử. Phân tích cách mạng 1848-1850, C.Mác đã viết: “Trừ vài chương ra không kể, còn thì mỗi phần ít nhiều quan trọng trong biên niên sử của cách mạng từ năm 1848-1849 đều mang cái tiêu đề là: sự thất bại của cách mạng. Nhưng trong các cuộc thất bại đó, không phải là cách mạng bị tiêu diệt. Bị tiêu diệt là những tàn dư cổ truyền... những sản phẩm của các quan hệ xã hội chưa phát triển... những con người, những ảo tưởng, những khái niệm, những dự án mà đảng cách mạng chưa trút bỏ được trước khi xảy ra cuộc cách mạng tháng Hai, và chỉ có thể trút bỏ được, không phải nhờ vào thắng lợi của cách mạng tháng Hai, mà chỉ nhờ vào một loạt những thất bại...” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 17). Điều đó cho thấy, mỗi thành quả mà giai cấp công nhân giành được đều phải trải qua rất nhiều gian khổ, hy sinh mất mát, do đó càng cần thiết phải giữ gìn, bảo vệ.

Hai là, từ bản chất, âm mưu, thủ đoạn của giai cấp tư sản.

Trong quá trình phát triển lý luận cách mạng, C.Mác và Ph.Ăngghen đã đặc biệt lưu ý rằng, giai cấp tư sản sẽ tìm mọi thủ đoạn để củng cố và giữ vững địa vị thống trị của mình. Chúng có thể lợi dụng để đem xương máu của những người vô sản ném vào cuộc cách mạng dân chủ tư sản, cũng có thể thỏa hiệp ngay với chính kẻ thù của mình là giai cấp địa chủ phong kiến để quay lại đàn áp công nhân. Nếu không biết bảo vệ thành quả đấu tranh, giai cấp công nhân sẽ biến sự hy sinh của mình trở thành vô ích. Mọi sự mơ hồ, nhầm lẫn về bản chất, mục tiêu của giai cấp tư sản đều dẫn tới tổn thất cho phong trào công nhân. Các ông viết: “Hoàn toàn không có ý đồ tiến hành cách mạng để cải biến toàn bộ xã hội vì lợi ích của những người vô sản cách mạng, những người tiểu tư sản dân chủ mưu đồ một sự thay đổi hoàn cảnh xã hội, sao cho xã hội hiện hành trở nên thật dễ chịu và tiện lợi hơn với họ” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 345).

Tất cả những gì mà giai cấp tư sản trao cho công nhân - dù là những lợi ích có thể nhanh chóng thấy được - đều không gì khác hơn là sự mua chuộc, lừa mị: “Còn đối với công nhân trước hết phải thấy rõ ràng rằng họ vẫn phải là những công nhân làm thuê như cũ, nhưng ở đây, những người tiểu tư sản dân chủ chỉ mong muốn công nhân có được tiền công khá hơn và có được đời sống đảm bảo hơn; họ hy vọng đạt được điều này, một phần bằng cách là chính phủ sẽ đảm bảo công ăn việc làm cho công nhân, một phần bằng các biện pháp từ thiện; tóm lại, họ hy vọng mua chuộc công nhân bằng những của bố thí ít nhiều được ngụ ý trang và muốn phá sức mạnh cách mạng của họ bằng cách tạm thời cải thiện tình hình của họ” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 346).

C.Mác và Ph.Ăngghen vạch trần một cách rõ ràng những thủ đoạn mà giai cấp tư sản sẽ thực hiện để mua chuộc, dụ dỗ, lừa bịp và làm triệt tiêu ý chí cách mạng của giai cấp công nhân: “Cũng như trước đây, trong cuộc đấu tranh này, những người tiểu tư sản sẽ tham gia đông đảo và sẽ cố lần lần giữ thái độ lừng chừng, do dự và tiêu cực để rồi sau đó, khi thắng lợi thì sẽ lợi dụng lợi ích đó cho lợi ích của bản thân, kêu gọi công nhân giữ bình tĩnh, an cư trở về với công việc lao động của mình, họ phòng ngừa những cái gọi là hành động quá khích và *tước mất của giai cấp vô sản những thành quả của thắng lợi*... Ngay khi

các chính phủ mới được củng cố đến một mức nhất định là chúng lập tức bắt đầu cuộc đấu tranh chống lại công nhân” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 348-349).

Ph.Ăngghen chỉ ra rằng, ngay cả khi làm những người “đồng minh” của giai cấp tư sản để đánh đổ chế độ quân chủ chuyên chế, giai cấp vô sản cũng không được phép quên rằng chính giai cấp tư sản mới là kẻ thù thực sự của họ. Cuộc chiến thực sự của giai cấp công nhân là cuộc chiến ở phía trước, cuộc chiến đánh bại giai cấp tư sản, cuộc chiến cho chế độ cộng sản chủ nghĩa. Ph.Ăngghen cảnh báo giai cấp công nhân bằng cách vạch rõ những thủ đoạn mà giai cấp tư sản sẽ áp dụng, và nhắc nhở họ rằng lợi ích của giai cấp vô sản chỉ được bảo đảm khi họ nắm được chính quyền, khi họ là những người thống trị thực sự, chứ không phải giai cấp tư sản: “Thứ nhất, lúc đầu chính phủ mới chắc sẽ có xu hướng tự do hoá, rồi sau đó sẽ nhanh chóng tự nó sợ các hành động của nó, sẽ bắt đầu né tránh lúc sang phía này lúc sang phía kia và cuối cùng hành động một cách hủ hoạ, sống vất vưởng qua quýt và thỉnh thoảng ra những quyết định đầy mâu thuẫn. Chưa nói đến kết quả chung của những sự chao đảo như vậy, điều gì sẽ xảy ra trong những điều kiện như thế với đạo luật chống những người xã hội chủ nghĩa? Thứ hai, lúc đó cái tiếm chính trị tư sản sẽ sống lại, các đảng chính thức sẽ không còn là một khối phản động như hiện nay (đối với chúng ta, điều này không có lợi, mà là cực kỳ có hại), và sẽ lại bắt đầu một cuộc đấu tranh nghiêm trọng với nhau, cũng như một cuộc đấu tranh giành chính quyền” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1999, t.36: 225).

Như vậy, bảo vệ thành quả cách mạng là yêu cầu có tính sống còn đối với sự nghiệp đấu tranh của giai cấp công nhân, xuất phát từ những thách thức khách quan và yêu cầu chủ quan.

4. Các điều kiện cần thiết để giai cấp công nhân bảo vệ thành quả cách mạng

Một là, quyền lãnh đạo của giai cấp công nhân thông qua chính đảng của mình không ngừng được tăng cường, củng cố trong suốt quá trình cách mạng.

Thời kỳ những năm 40 của thế kỷ XIX, khi giai cấp vô sản còn non yếu, C.Mác và Ph.Ăngghen chủ yếu nhắc nhở giai cấp công nhân phải luôn giữ vững sự độc lập về chính trị của mình trong suốt tiến trình cách mạng. Sự độc lập đó được thể hiện ở hai nội dung thống nhất: 1) Giai cấp công nhân - thông qua chính đảng của mình - phải luôn xác định rõ mục tiêu cách mạng của mình; 2) Giai cấp công nhân tuyệt đối không được dao động bởi các thủ đoạn và luận điệu lừa mị của giai cấp tư sản. Đây là hai điều kiện có tính tương hỗ, thống nhất với nhau. Bởi lẽ, chỉ khi có sự độc lập về chính trị, tư tưởng, thì giai cấp công nhân mới có khả năng nhận ra bản chất thực sự của giai cấp tư sản, từ đó không bị đánh lừa bởi những thủ đoạn của nó. Về tính độc lập của giai cấp vô sản, C.Mác và Ph.Ăngghen đã nói: “Để có thể chống lại những người dân chủ tiểu tư sản một cách mạnh mẽ thì trước hết, công nhân cần phải được tổ chức một cách độc lập và được tập trung lại thành các câu lạc bộ của riêng họ. Sau sự sụp đổ của những chính phủ hiện hành, Ban chấp hành trung ương sẽ chuyển về Đức ngay khi có điều kiện; sẽ lập tức triệu tập một cuộc đại hội và đưa ra đại hội xét những đề nghị cần thiết về việc tập trung các câu lạc bộ công nhân dưới sự lãnh đạo của một cơ quan đặt tại trung tâm của một phong trào. Việc nhanh chóng tổ chức ít ra là sự thống nhất các câu lạc bộ công nhân ở các tỉnh lại là một trong những biện pháp quan trọng nhất để tăng cường và phát triển đảng công nhân” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 350-351).

Ph.Ăngghen đã nhấn mạnh yêu cầu về tính độc lập chính trị của giai cấp công nhân khi tham gia cách mạng dân chủ tư sản bằng luận điểm rất rõ ràng: “Trong trường hợp như vậy

(trường hợp giai cấp công nhân tham gia đấu tranh trong cách mạng dân chủ tư sản) thì cần phải làm sáng tỏ vấn đề, và chúng ta phải công khai tuyên bố rằng chúng ta tham gia với tư cách là một đảng độc lập, liên minh tạm thời với phái cấp tiến và phái cộng hòa, nhưng hoàn toàn khác với họ; rằng nếu thắng lợi, chúng ta cũng sẽ không có những ảo tưởng về kết quả của cuộc đấu tranh, rằng đối với chúng ta, một kết quả như vậy, một kết quả còn xa mới làm cho chúng ta thỏa mãn, chỉ là một giai đoạn đã đi được, một cơ sở hoạt động mới để giành những thắng lợi sau này; rằng ngay khi thắng lợi, đường đi của chúng ta sẽ tách biệt nhau; và kể từ ngày chiến thắng, chúng ta sẽ thành lập một đảng đối lập mới chống lại chính phủ mới, một đảng đối lập không phải là phản động mà là tiến bộ, một đảng đối lập của phái cực tả, một đảng đối lập sẽ thúc đẩy chúng ta giành lấy những thắng lợi mới vượt khỏi giới hạn của địa bàn của chúng ta đã chiếm lĩnh được” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.22: 653).

C.Mác và Ph.Ăngghen đã kiên quyết nhắc nhở: “Để giành được thắng lợi cuối cùng của mình họ sẽ phải dựa vào nỗ lực của bản thân: phải có ý thức về những lợi ích giai cấp của mình, phải chiếm càng nhanh càng tốt lấy cái vị trí là một đảng độc lập và không một phút giây nào được để cho phái dân chủ tiểu tư sản dùng những luận điệu bịp bợm đẩy mình đi chệch con đường một tổ chức độc lập của đảng của giai cấp vô sản” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 355). Mặt khác, “công nhân không được để bị mê hoặc bởi những luận điệu của các nhà dân chủ, chẳng hạn như luận điệu cho rằng làm như vậy không khéo sẽ gây ra chia rẽ trong Đảng dân chủ và tạo cơ hội cho bọn phản động giành thắng lợi. Tất cả những luận điệu này, rút cục lại, chỉ nhằm có một mục đích là đánh lừa giai cấp vô sản. Những thành tựu mà đảng vô sản phải đạt được bằng một hành động độc lập như vậy, còn vô cùng quan trọng hơn cái hại do việc có mấy tên phản động ở quốc hội đại biểu nhân dân có thể gây nên. Nếu như ngay từ đầu, phái dân chủ đã có hành động kiên quyết và khảng bố đối với bọn phản động thì ảnh hưởng của bọn này tại các cuộc bầu cử đã bị xoá bỏ từ trước rồi” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 351).

Hai là, khối liên minh giữa giai cấp công nhân với giai cấp nông dân phải được củng cố, phát triển trong tiến trình cách mạng.

Trong *Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản*, C.Mác và Ph.Ăngghen sớm nói đến khả năng và sự cần thiết phải đoàn kết giai cấp vô sản với các tầng lớp trung gian. Sau cách mạng 1848-1852 ở Tây Âu, các ông thấy rõ, vấn đề liên minh giữa giai cấp vô sản và các giai tầng khác trong xã hội, nhất là giai cấp nông dân trở thành vấn đề có tính sống còn đối với cuộc đấu tranh cách mạng của giai cấp vô sản. Một trong những nguyên nhân dẫn đến thất bại của Công xã Pari (năm 1871) cũng là do giai cấp công nhân không liên minh được với giai cấp nông dân. Từ thực tiễn lịch sử sinh động của Công xã Pari, C.Mác đã bổ sung cho lý luận của mình về liên minh công nông, đó là vai trò quan trọng của giai cấp nông dân không chỉ trong việc giành chính quyền mà còn cả trong việc giữ chính quyền.

C.Mác và Ph.Ăngghen chỉ ra rằng, để có đủ sức mạnh giành và giữ được những thành quả cách mạng, giai cấp vô sản nhất thiết phải có sự liên minh với giai cấp nông dân. Các ông nhấn mạnh: “Cũng như các nhà dân chủ liên hiệp với nông dân, công nhân cũng phải liên hiệp với giai cấp vô sản nông nghiệp” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 345). Mặt khác, liên minh với giai cấp nông dân cũng là cách để giai cấp vô sản kéo lực lượng đông đảo, to lớn này về phía mình, thay vì để họ đứng về phía giai cấp tư sản. Trong bối cảnh các Đảng dân chủ tư sản còn đang mạnh hơn các đảng dân chủ - xã hội nhiều, điều này sẽ trở

nên đặc biệt nguy hại. Các ông viết: “Đảng Dân chủ tiểu tư sản ở Đức rất mạnh. Nó chẳng những bao gồm phần lớn tiểu thị dân thành thị, tầng lớp công thương nghiệp nhỏ và các thợ thủ công, mà đi theo nó còn có nông dân và giai cấp vô sản nông nghiệp, chừng nào giai cấp vô sản nông nghiệp còn chưa tìm thấy chỗ dựa ở giai cấp vô sản độc lập tại các thành thị” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1993, t.7: 345).

Ba là, phải quán triệt tư tưởng cách mạng không ngừng.

Tư tưởng cách mạng không ngừng là vấn đề cốt lõi của phạm trù cách mạng xã hội chủ nghĩa. Thực chất của tư tưởng cách mạng không ngừng là giải quyết mối quan hệ giữa những vấn đề chiến lược và sách lược, giữa tính liên tục và tính giai đoạn trong quá trình thực hiện sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân. Luôn kiên định và giữ vững tư tưởng cách mạng không ngừng là điều kiện rất quan trọng để giai cấp công nhân vừa có thể bảo vệ thành quả cách mạng, vừa giành lấy những thắng lợi mới để đi tới mục tiêu cuối cùng là chủ nghĩa cộng sản. C.Mác và Ph.Ăngghen đã nêu rõ, giai cấp công nhân - trước hết là chính đảng của nó - phải xác định một cách rõ ràng rằng việc lật đổ chính phủ đương thời (lật đổ chế độ chuyên chế) chỉ là “một bước quá độ” để đi tới “những mục tiêu rộng và cao hơn”, tới “trận quyết chiến cuối cùng”, tức là cách mạng xã hội chủ nghĩa để đưa giai cấp vô sản lên vị trí thống trị hoàn toàn. Nếu không giữ vững tư tưởng cách mạng không ngừng, mọi thành quả giành được có thể trở nên vô ích, vô nghĩa. Ph.Ăngghen khẳng định: “Đối với giai cấp vô sản, chế độ dân chủ sẽ trở nên hoàn toàn vô ích nếu nó không được dùng ngay lập tức làm phương tiện để thi hành những biện pháp rộng rãi trực tiếp đánh vào chế độ tư hữu và bảo đảm sự tồn tại của giai cấp vô sản” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 470). Một khi đã khởi đầu phong trào cách mạng, thì con đường duy nhất mà giai cấp công nhân phải đi chính là tiến hành cách mạng không ngừng: “Chỉ cần tiến hành một cuộc tấn công triệt để đầu tiên vào chế độ tư hữu, là giai cấp vô sản sẽ ngày càng phải đi xa hơn nữa, ngày càng tập trung trong tay nhà nước toàn bộ tư bản, toàn bộ nông nghiệp, toàn bộ công nghiệp, toàn bộ vận tải và toàn bộ sự trao đổi. Tất cả các biện pháp kể trên sẽ dẫn đến chỗ đó” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.4: 470-471).

Bốn là, phải vũ trang cho quần chúng công nông.

C.Mác và Ph.Ăngghen đã dành sự tin tưởng tuyệt đối vào sức mạnh của quần chúng nhân dân được giác ngộ. Các ông cho rằng, dưới chế độ mới, lực lượng đứng ra bảo vệ thành quả cách mạng không phải là đội quân thường trực được tổ chức như dưới chế độ tư bản hay quân chủ chuyên chế, mà là lực lượng vũ trang của toàn dân. Chỉ có lực lượng này mới đủ sức mạnh để gìn giữ những thành quả vĩ đại của cách mạng và chống lại quân đội nhà nghề của giai cấp tư sản. Ph.Ăngghen viết: “Để tiến hành chiến tranh tự vệ ư? Để làm việc này, nó không cần đến quân đội thường trực vì nó dễ dàng huấn luyện cho mỗi thành viên xã hội có khả năng chiến đấu và ngoài ngành nghề của mình ra, biết sử dụng vũ khí để bảo vệ tổ quốc chứ không phải để duyệt binh thôi. Xin quý vị lưu ý rằng, khi xảy ra chiến tranh và đương nhiên *chỉ* có thể là chiến tranh *chống lại các quốc gia chống cộng sản* thì mỗi thành viên xã hội phải bảo vệ tổ quốc *chân chính*, mái nhà *chân chính*, do đó sẽ chiến đấu với tinh thần hăng hái, tính cương nghị và lòng dũng cảm khiến cho quân đội hiện đại được huấn luyện một cách máy móc phải tan tành như đụn rạ” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.2: 725).

C.Mác và Ph.Ăngghen cũng nhấn mạnh rằng, nhân dân sẽ đứng ra bảo vệ thành quả cách mạng mà chính họ - dưới sự dẫn dắt của giai cấp công nhân - đã giành lấy, bằng tất cả

tinh thần tự giác và tình cảm cách mạng, chứ không phải bằng sự miễn cưỡng, ép buộc. Chính điều đó sẽ tạo nên một sức mạnh không một thế lực nào có thể khuất phục được. Ph.Ăngghen viết: “Nhân dân sẽ chứng minh sự tha thiết của mình đối với hòa bình bằng việc vũ trang cho toàn thể công dân của mình. Vì rằng quân đội mà do chính nhân dân tạo nên, càng ít có thể sử dụng cho những cuộc xâm lược bên ngoài bao nhiêu thì càng tỏ ra vô địch trong khi bảo vệ đất đai quê hương mình” (C.Mác và Ph.Ăngghen, 1995, t.21: 507).

5. Kết luận

Những quan điểm của C.Mác và Ph.Ăngghen về bảo vệ thành quả cách mạng có giá trị sâu sắc, thiết thực cả về lý luận và thực tiễn. Đây chính là tiền đề, cơ sở quan trọng để sau này V.I.Lênin bổ sung, phát triển học thuyết bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa; là vũ khí lý luận sắc bén để giai cấp công nhân có thể đập tan mọi âm mưu và luận điệu xuyên tạc, lừa bịp của giai cấp tư sản. Đồng thời, những quan điểm này đã trực tiếp giác ngộ và chỉ ra con đường, phương hướng giúp giai cấp công nhân giữ vững thành quả cách mạng, tạo bàn đạp để không ngừng phát triển phong trào đấu tranh lên tầm cao mới, với đỉnh cao là thắng lợi của Cách mạng xã hội chủ nghĩa Tháng Mười Nga năm 1917; là chỉ dẫn quan trọng để giai cấp công nhân tiếp tục đấu tranh bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trước mọi sóng gió, bão táp tấn công của đủ loại kẻ thù.

Mặc dù bối cảnh lịch sử hiện nay đã có rất nhiều đổi thay và khác biệt, song những quan điểm của C.Mác và Ph.Ăngghen về bảo vệ thành quả cách mạng vẫn chứa đựng rất nhiều giá trị đặc sắc, rất cần được tiếp tục được bổ sung, phát triển và vận dụng sáng tạo, hiệu quả vào thực tiễn phong trào cộng sản và công nhân quốc tế. Đặc biệt, vấn đề này càng có ý nghĩa thiết thực trong việc chủ động bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa từ sớm, từ xa, giữ nước từ khi nước chưa nguy trong thời kỳ mới.

Tài liệu tham khảo

C.Mác và Ph.Ăngghen toàn tập. (1993, 1995, 1999). t.2, 4, 7, 17, 21, 22, 36. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. t.1. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Nguyễn Phú Trọng. (2023). *Một số vấn đề về đường lối quân sự, chiến lược quốc phòng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa thời kỳ mới*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.